

Куртов Анатолій Ігоревич

кандидат технічних наук, доцент,

професор кафедри загальновійськових дисциплін

Військо-юридичний інститут

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна

Яременко Федір Васильович

старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін

Військо-юридичний інститут

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна

Іващенко Сергій Миколайович

старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін

Військо-юридичний інститут

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна

***Наукове обґрунтування оцінювання рівня фізичної готовності
військових юристів під час повсякденної діяльності
та під час контрольних заходів***

Анотація. Досліджуються наукові підходи до оцінювання рівня фізичної готовності курсантів та студентів під час практичної частини програми заліків, екзаменів та випускних комплексних екзаменів четвертих і старших курсів з фізичного виховання.

Ключові слова: Фізична підготовка, оцінювання рівня фізичної готовності, військово-прикладні навички, фізичні вправи, професійні компетентності.

На сучасному етапі розвитку України в період євроінтеграційних процесів, а також з урахуванням здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації одним із основних напрямів діяльності керівництва

держави є модернізація системи вищої освіти, в тому числі і військової освіти, що спрямована на вдосконалення професійної підготовки майбутніх офіцерів, зокрема військових юристів.

Актуальність зазначеного дослідження продиктована насамперед корекцією та систематичною зміною підходу організації та проведення фізичної підготовки, яка здійснена з урахуванням вимог до її проведення в особливий період, а також зважаючи на перехід та впровадження стандартів НАТО, яка знайшла своє відображення у новій Інструкції з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України затвердженій Наказом Міністра Оборони України від 5 серпня 2021 року № 225, яка прийшла на зміну Тимчасовій настанові з фізичної підготовки у Збройних Силах України.

Питанням удосконалення рівня фізичної підготовленості курсантів присвячені роботи: Ануфрієва М. І., Безпалого С. М., Бондаренка В. В., Гаркавого О. А., Дідковського В. А., Жеваго С. І., Закорка І. П., Заяріна Г. О., Кузенкова О. В., Логвиненка Б. О., Сухоради Г. І., Ольхового О. М. Хацаюка О. В., Чуха А. М., та інших учених.

Аналіз наукових праць свідчить, що для формування у військовослужбовців фізичної готовності та вдосконалення їх військово-прикладних навичок у використанні можливостей бойової техніки і зброї важливе значення має різноспрямованість фізичної підготовки. Оволодіння військово-прикладними навичками відбувається максимально швидко й ефективно тоді, коли військовослужбовці мають широкий діапазон рухових дій, раніше напрацьованих за допомогою різноманітних фізичних вправ.

Метою дослідження є обґрунтування вибору вправ для оцінювання рівня фізичної готовності курсантів та студентів під час практичної частини програми заліків та екзаменів четвертих і старших курсів випускних комплексних екзаменів з фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки для курсантів та студентів, які готуються за програмою підготовки «Юрисконсультська робота» для потреб Збройних Сил України.

Предметом дослідження є Інструкція з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України затверджена Наказом Міністерства оборони України від 05.08.2021 року № 225 та інші нормативно-правові акти, що регулюють організацію фізичної підготовки.

Згідно нової освітньої парадигми майбутній юрист, у тому числі і військовий, під час отримання освіти у закладі вищої освіти повинен оволодіти фундаментальними знаннями, професійними вміннями та навичками діяльності свого профілю, досвідом творчої і дослідної діяльності рішення професійних проблем, тобто, він повинен бути професійно компетентним. Значну роль у формуванні психофізіологічної готовності та професійних компетентностей офіцерів-юристів до майбутньої військово-професійної діяльності в процесі навчання відіграє фізична підготовка. Це підтверджує і досвід ведення бойових дій на Сході України, аналізуючи який можна стверджувати про важливість набуття належних професійних компетентностей курсантами та студентами протягом навчання у закладі вищої освіти.

Відповідно до керівних документів метою фізичної підготовки у Збройних Силах України є забезпечення фізичної готовності військовослужбовців до бойової діяльності, виконання службових завдань за призначенням, сприяння вирішення інших завдань їх навчання та виховання. Фізична підготовленість у свою чергу - фізичний стан військовослужбовця, який характеризується наявним рівнем розвитку фізичних, спеціальних якостей, ступенем сформованості військово-прикладних рухових навичок і вмінь. Фізична готовність майбутніх офіцерів – курсантів закладів вищої освіти, розглядається як певний фізичний стан, сформований у процесі фізичної підготовки, що забезпечує високу працездатність та успішне виконання завдань військово-професійного навчання.

Важливим частиною організації фізичної підготовки є визначення системи перевірки та оцінювання. Основними показниками фізичної готовності є рівень розвитку фізичних якостей та ступінь оволодіння військово-прикладними руховими навичками.

Процес формування фізичної готовності – це перехід організму з одного стану в інший, що відбувається за рахунок прогресивних функціональних, морфологічних та біохімічних змін в організмі. При цьому, фізична готовність передбачає не максимально високий рівень розвитку переважно однієї фізичної якості або рухової навички, а їх всебічність та оптимальність стосовно специфіки завдань майбутніх офіцерів. Досвід та практика підготовки майбутніх офіцерів свідчить, що для формування у військовослужбовців фізичної готовності та вдосконалення їх військово-прикладних навичок у використанні можливостей бойової техніки і зброї важливе значення має різноспрямованість фізичної підготовки. Визначення такої різноспрямованості та визначення рівня загальної фізичної розвинутості надзвичайно важливе під час випускних комплексних екзаменів з фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки. У зв'язку з цим і виникає певна специфіка визначення вправ, які дозволять оцінити в повній мірі стан підготовленості та розвиток основних фізичних і спеціальних якостей та військово-прикладних рухових навичок та вмій з урахуванням особливостей подальшого проходження служби відповідно до військової спеціальності майбутнього офіцера.

05 серпня 2021 року Наказом Міністерства оборони України № 225 було затверджено Інструкцію з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України (надалі – Інструкція) в якій було визначено оновлений порядок оцінювання фізичної готовності (підготовленості) курсантів та студентів. Зокрема одним із нововведень є індивідуальне визначення комплексів та фізичних вправ яке виноситься під час оцінювання до практичної частини програми заліків та екзаменів четвертих і старших курсів випускних комплексних екзаменів з фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки. До такої практичної частини включаються 5 вправ, які визначаються із встановленого переліку та визначаються за погодженням із замовником на підготовку фахівців.

Постало питання вибору найбільш оптимальних вправ для належного та об'єктивного оцінювання рівня фізичної підготовленості здобувачів освіти,

тобто курсантів четвертих і старших курсів – випускних курсів з урахуванням специфіки профілю підготовки та завдань, які будуть покладатися в подальшому на здобувача освіти вже під час проходження військової служби та виконання завдань за призначенням в ролі офіцера Збройних Сил України, зокрема до виконання завдань відповідно до займаних посад у структурі юридичної служби Збройних Сил України, наприклад помічника командира частини з правової роботи, юрисконсульта військової частини та інших посад пов'язаних з юрисконсультською роботою.

Аналіз літературних джерел засвідчив, що основними фізичними якостями, які визначають фізичну готовність майбутніх офіцерів та є базовими для формування професійних військово-прикладних навичок, є сила м'язів спини, ніг й плечового поясу, статична витривалість м'язів тулуба та загальна фізична витривалість. Розвитку саме цих фізичних якостей і повинна надаватись основна увага під час навчання майбутніх офіцерів у закладів вищої освіти. Тому зважаючи на специфіку діяльності та завдань майбутніх офіцерів-юристів, а той факт що після закінчення закладу вищої освіти курсанти та студенти направляються до військових частин та підрозділів різних категорій, які визначені у пунктах 9-11 Інструкції та інші чинники - вважаємо що найбільш оптимальними вправами, які забезпечать належне оцінювання є:

для курсантів та студентів з числа чоловіків:

1. вправа №18 - комбінована силова вправа на перекладені, або вправа № 16 - підйом силою на перекладині;
2. вправа № 3 - біг на 3 км;
3. вправа № 25 - біг на 100 м;
4. вправа № 45 - метання гранати на дальність (точність);
5. вправа № 35 - спеціальна контрольна вправа на єдиній смузі перешкод, або вправа № 50 - комплекс прийомів рукопашного бою (РБ-2).

для курсантів та студентів з числа жінок:

1. вправа № 3 - біг на 3 км;
2. вправа № 21 - згинання та розгинання тулуба;

3. вправа № 22 - комплексна силова вправа;
4. вправа № 45 - метання гранати на дальність (точність);
5. вправа № 35 - спеціальна контрольна вправа на єдиній смузі перешкод; або вправа № 50 - комплекс прийомів рукопашного бою (РБ-2).

Отже, під час оцінювання стану фізичної підготовленості потрібно виходити перш за все із завдань які будуть покладені на майбутнього офіцера – юриста, та з урахуванням цих чинників призначати вправи для належного та об'єктивного оцінювання рівня фізичної підготовленості здобувачів освіти на етапі закінчення закладу вищої освіти. Підсумовуючи вище викладене можна зробити підсумок, що фізична підготовка курсантів займає одне з найголовніших місць всього навчального процесу.

Список джерел:

1. Про затвердження Інструкції з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України : Наказ; Міноборони України від 05.08.2021 року № 225 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1289-21>.
2. Пронтенко В. В. Вплив засобів спеціальної фізичної підготовки на формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до професійно-бойової діяльності // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова // Випуск 10 (141) 2021 URL: <https://spppc.com.ua/index.php/journal/article/download/573/561>.
3. Методичні рекомендації з планування та організації бою за стандартами НАТО (штаб бригади (батальйону) та їм рівних).
4. Спеціальна фізична підготовка: навч. посіб. / [В. Бондаренко, С. Решко, В. Дідковський та ін.] ; за заг. ред. В. Чернея, Р.Сербина. Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т.П., 2021. 341 с
5. Куртов А.І. «Управління повсякденною діяльністю підрозділів». Харків: НЮА, 2015.
6. Куртов А.І. «Управління повсякденною діяльністю підрозділів: облік особового складу». Харків: НЮА. 2016.

7. Методичні рекомендації випускникам з питань організації повсякденної діяльності і дій під час виконання обов'язків в зоні АТО: навч. метод. посіб. / С. М. Мельник, К.А. Радченко, А. І. Куртов та ін. Х. : ХУПС. 2017.

8. Куртов А.І. «Управління повсякденною діяльністю підрозділів: робота юрисконсульта військової частини під час підготовки особового складу варті з урахуванням досвіду ООС». Х. : ХНУПС, 2021. – 73 с.

9. Фізичне виховання військових юристів з урахуванням досвіду АТО: навч. метод. посіб. / С. М. Мельник, К.А. Радченко, А. І. Куртов та ін. – Х. : ХУПС, 2018.